

KISS KÁLMÁN

Varázslatos Szatmár-Bereg Habarics Béla fotókiállítása elé'

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, kedves Egybegyűltekt!

Engedjék meg, hogy első szavam a köszöneté legyen! Köszönöm, hogy itt lehetek és szólhatok a megyénk keleti részén fekvő szatmári és beregi táj természeti szépségeit bemutató kiállítás megnyitóján.

Amikor a fotók alkotója, Habarics Béla arra kért, hogy a mai alkalomból mondjak néhány gondolatot, nagyon megörültem és rögtön igent mondtam. Megörültem, mert – mivel jó 40 évvel ezelőtt kis falumból, Nagyarból Nyíregyházára kerültem – nem lehet mindennapos, fizikai kapcsolatom Szatmárral és a vele szomszédos Bereggel, a kiállítás megnyitójára való készülés azonban lehetőséget teremtett arra, hogy gondolatban mélyebben felidézsem magamban a szűkebb szülőföldet. Azt a földet, amely a nem mostanában volt gyermekkorom biztonságát nyújtó és első ismereteim, közösségi élményeim megszerzését lehetővé tévő világként él bennem. Ahogy a tőlünk három faluval odébb, Tiszacsécsén született Móricz Zsigmond mondta: *a tündérek szigeteként*.

Külön öröm számomra, hogy egy, a szűkebb szülőföldemen született, s ma is ott élő és tevékenykedő barátunk, Habarics Béla fotóinak kiállításáról van szó. Évek óta ismerjük egymást. Bár különböző szakterületeken munkálkodunk, egykori megismerkedésünket szülőföldünk szeretetének köszönhetjük. A képek készítőjével kapcsolatos információkról primer forrásból értesülhetünk, hiszen életének legfontosabb mozzanataival, célkitűzéseivel a kiállítás első tablóján ő maga ismerteti meg a látogatókat.

Szeretném azt is elmondani, nagyon örülök annak, hogy Habarics Bélát – éppen e kiállítás kapcsán – egy eddig általam kevésbé ismert oldaláról sikerült közelebről megismernem. Új ismeretet jelentett számomra az, hogy szabadidejében fotózással foglalkozik, aminek kapcsán megragadott a képek témaválasztása, az általuk közvetített sajátos látásmód, eredetiség, a fényképezés területén pedig engem – és remélem, a képek megtekintőit is – ámulatba ejtő módszere, szakmai felkészültsége.

Az itt kiállított 35 fotó kapcsán elsőként a kiállítás témájaként választott szatmári és beregi táj szeretetét emelném ki. A történelem úgy hozta, hogy két egykori vármegyénknek,

* Elhangzott Nyíregyházán a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban 2019. szeptember 30-án Habarics Béla *Varázslatos Szatmár-Bereg* című kiállítása alkalmából.

Szatmárnak és Beregnek 1920 óta ma már csak egyharmadnyi része tekinthető sajátunknak. A határainkon kívülre került kétharmad részek nem csak terület béli veszteséget jelentenek számunkra, hanem az őseink által ezer év alatt teremtett értékek fizikai létezésének veszélybe kerülését, ismeretük elhalványodását is. Köszönet és hála az elszakított területek magyar lakosságának értékörző tevékenységéért.

Lassan száz éve már annak, hogy egykori szatmári és beregi hegyeinknek – az országhatár ezen oldaláról nézve – már csak a látványa lehet a miénk. A határon túlra került föld méhének gazdagságáról, felszínének színes növény- és állatvilágáról, elszakított városainkról, falvainkról, az ott élő emberekről sokáig semmit sem hallhattunk, olvashattunk! Szerencsénkre azért nem lettünk teljesen kismizettek, hiszen mindkét egykori vármegyénkből megmaradt számunkra egy-egy terület: a Szatmári-, illetve a Beregi-sík, amelyek természeti világának Habarics Béla – választott hivatását tekintve, azaz munkájánál fogva is – kiváló ismerője.

Ha visszagondolok, gyermekként, az én tabula rasa fejemben ez a Trianonban kicsivé tett világ jelentette a teljességet. Csak felsőbb iskolai éveim alatt, illetve a felnőttkorban szerzett ismeretek válaszoltak meg sok ezzel kapcsolatos kérdést.

Egykori vármegyéink természeti szépségeiről szóló írásokat, verseket és prózai sorokat a régebbi időkből is ismerünk. Petőfi Sándor szatmári fogantatású költeményeiben és barátjához írt leveleiben lelkesedik a Tiszáért, ír a Szamosról, de megörökíti a csekei ködös, borús őszi reggelek hangulatát is. Az 1815-től Csekében élő Kölcsey Ferenc is megemlíti a Túrt, a cégénydányádi Kende-kasztély építője számára pedig disztichonba foglalja a Szamost. Kicsit közeledve a mi társaságunk, a Luby Társaság által kutatott család egyik jeles alakjához, Luby Margithoz: az ő szülőfölddel kapcsolatos gondolataiban is felbukkan a szatmári táj. A néprajzkutató nagyon plasztikusan vall az általa gyakran a „helybéli folyók fejedelmének” nevezett Tisza „kis szolgálóleánya”, a Túr Magyar melletti torkolatáról, amelyet, mint írja: szíve nagy bánatára, a Tisza, a „nagy építő” már homokkal és iszappal betemetett, „nyárban pedig úgy eltakarja futásával az iszalag, a vadkomló, a szederinda, hogy az ezüstös nyárfa- és fűzfalombok közt csak keresve találni meg a torkolatot.” Pedig „itt állott valamikor egy nyári napnak alkonyulatánál egy vékonydongájú legény”, Petőfi Sándor, „itt hallgatta a parányi sarkantyúk pengését és vitte magával a tájhangulatot, amelyből *A Tisza* című verse született” – olvassuk *Fogyó legelőkön* című művében.

A költők lírai képekben, stilisztikai eszközeik segítségével tárják eléink szülőföldünk természeti szépségeit. Habarics Béla nem szavakban, hanem fényképezőgépe segítségével készített képekben varázsolja eléink a szatmári és beregi táj csodálatos világát, és – akárcsak

művészi látásmódú íróink, költőink – nem pusztán megörökíti a látottakat, hanem kiegészíti az általa fontosnak tartott mozzanatok sajátos bemutatásával. A fotók alatt olvasható címek nem egyszer utalnak arra is, hogy milyen érzések, milyen gondolatok irányítják figyelmét egy-egy tárgyra. Ezt követően a valóság lencsevégre kapott mozzanatának feldolgozása, kimunkálása során születik meg a kép, amely a vizuális elemen túl az alkotó üzenetét is közvetíti a szemlélő felé.

Habarics Béla sajátos látásmódja és – hadd éljek a festészetből vett műszóval – „ecsetkezelése” nyomán megjelennek a képeken a szatmári és beregi természet fő elemei: a folyók és az állóvizek, a síkság és az abból kiemelkedő domborulatok. A felszín apróbb elemei, a kövek, a kavicsok. A víz a maga egybefüggő tömegében vagy éppen apróbb alkotóelemeiben: táncoló vízcseppek, tarajos hullámok vagy befagyott, mozdulatlanságra dermedt jég formájában. A nap-sütésben vagy sejtelmessé válva a ködben, párában, a fény és homály játékában.

Ott van a természet elengedhetetlen eleme, az élővilág is: az itt kiállított képeken leginkább növények, fák és virágok, illetve madarak alakjában. Az örök idők óta létező szimbiózist az egyik képen megjelenő szarvas alakja teszi teljesebbé. Hogy igazán teljes lehessen a teremtett földi világ, úgy érzem, az ember – láthatatlanul, pontosabban a másik oldalon – a képek létrehozójaként vagy éppen a kiállítás szemlélőjeként van jelen.

